

Doeboek

‘Dieren blij, buurt zwerfafvalvrij!’

Inleiding

Doe samen iets
IN • VOOR • MET
de natuur
in je eigen buurt!

Dieren blij, buurt zwerfafvalvrij!

Het educatie/doepakket 'Dieren blij, buurt zwerfafvalvrij!' bestaat uit een combinatie van doekaarten met het thema 'Dieren en zwerfafval'.

Deze doekaarten zijn ook los van elkaar te gebruiken.

Extra aanvullingen zijn het jeugdjournaal filmpje en samen met Zwerf Afval Pakker (ZAP'er) aan de slag.

Deze opzet bestaat uit een viertal educatieve activiteiten. De beschikbare producten zijn zowel los als in serie voor school of buurt in de praktijk te brengen.

Heel veel succes en plezier!

Kinderen vaker naar buiten en in contact brengen met de natuur in hun eigen buurt!
Een onvergetelijke educatieve natuurbeleving voor ieder kind!

Zwerfafval is een bedreiging/gevaar voor dier, mens en natuur. Ook in jouw buurt!

Bewustwording:

- Welke dieren leven erin je buurt?
- Wat zijn de gevolgen/consequenties van zwerfafval voor dieren?
- Wat kun je doen?

Een positieve gedragsverandering ten aanzien van zwerfafval.

Samen voor een gezonde leefomgeving voor dier, mens en natuur!

Stap 1

Welke dieren leven er in jouw buurt?

Dieren speuren in jouw buurt Biodiversiteit

Bij jou in de buurt leven allerlei dieren. Sommige dieren zie je makkelijk en vaak, zoals vogels. Andere dieren leven tussen de struiken of in de bodem. Die dieren vindt je niet zo makkelijk. Zoek bijen en vlinders, maar ook kikkers. En dan zijn er nog dieren die leven in water. Zoek die op of een maaije.

Zo speur je naar dieren in jouw buurt
Ga naar buiten op zoek naar dieren. Kijk op de achterkant van deze kaart waar je het beste kunt zoeken.

Vogels kun je goed kijken met vogelvoer. Vinders en bijen vind je vooral als de zon schijnt en bij de bloemen. Eenden en kikkers leven in de buurt van het water. Slakken, pissebedden en girren leven op en in de bodem. Haal maar eens wat bladeren weg of een stuk dood hout. Egels, konijnen en muizen zitten meestal verstopt, maar misschien vind je hun sporen?

Zet een vinkje als je het dier of het dierspoor gevonden hebt. Heb je vijf vinkjes of meer? Dan ben jij een superonderzoeker!

Doe iets samen IN - VOOR - MET de natuur!

Dit heb je nodig
- Spuurneus

Tip: Hoe snaker je op zoek gaat naar de dieren in jouw buurt, hoe meer verschillende dieren je ziet.

GRÖEN DOET NIEUWGEEN GOED!

Dieren speuren in jouw buurt

Gaai

Koolmees

Pimpelmees

Bij

Vlinder

Muis

Slak

Pissebed

Pier

Egel

Konijn

Kikker

Meerkat

Tip!
Binnen – buiten – binnen methodiek
E- book ‘Van binnenles naar buitenles, zo doe je dat!’

Stap 1

Welke dieren leven er in jouw buurt?

Binnen: Bespreek wat kinderen al weten

Voordat je met de kinderen naar buiten gaat vraag de kinderen ‘Welke dieren er in hun buurt leven?’ Laat kinderen individueel of in groepsverband een tekening maken en/of woorden schrijven van de dieren die in hun buurt leven. Maak een ‘muurcollage’ en bespreek de ‘kunstwerken’ vervolgens samen in de klas of groep. Denken ze alleen aan de hond en de kat?

Naar buiten – met doekaart ‘*Dieren speuren in jouw buurt*’

Geef ieder kind een eigen doekaart en potlood. Bespreek wat je gaat doen en ga vervolgens samen naar buiten. Bepaal van te voren waar je dit wilt doen: op het schoolplein, nabij gelegen grasveldje, plantsoen of park in je buurt!

Binnen - bespreek de resultaten

Wat hebben ze allemaal ontdekt? Zijn ze ook nog een dier tegen gekomen die niet op de kaart staat? Welk dier vonden ze het leukst en waarom?

Doekaart Dieren speuren in jouw buurt

Dieren speuren in jouw buurt

Biodiversiteit

Bij jou in de buurt leven allerlei dieren. Sommige dieren zie je makkelijk en vaak, zoals vogels. Andere dieren leven tussen de struiken of in de bodem. Die dieren moet je even zoeken. Ook zie je meer dieren als het lekker warm is. Zoals bijen en vlinders, maar ook kikkers. En dan zijn er nog dieren die liever te voorschijn komen als het donker is. Zoals de egel of een muisje.

Zo speur je naar dieren in jouw buurt

Ga naar buiten op zoek naar dieren. Kijk op de achterkant van deze kaart waar je het beste kunt zoeken.

Vogels kun je goed lokken met vogelvoer. Vlinders en bijen vind je vooral als de zon schijnt en bij de bloemen. Eenden en kikkers leven in de buurt van het water. Slakken, pissebedden en pieren leven op en in de bodem. Haal maar eens wat bladeren weg of een stuk dood hout. Egels, konijnen en muizen zitten meestal verstopt, maar misschien vind je hun sporen?

Zet een vinkje als je het dier of het dierspoot gevonden hebt. Heb je vijf vinkjes of meer? Dan ben jij een superspeurder!

Dit heb je nodig

- Speurneus

Tip: Hoe vaker je op zoek gaat naar de dieren in jouw buurt. Hoe meer verschillende dieren je ziet.

GRÖEN
DOET
NIEUWEGEIN
Goed

Doe iets samen IN - VOOR - MET de natuur!

natuurkwartier.nl/doekaarten

Stap 2 Dieren en zwerfafval

Stap 2

Dieren en zwerfafval

Wat bedreigt de dieren in jullie buurt? Autoverkeer, een andere dier,... denken kinderen dan aan zwerfafval!

Binnen: Dieren en zwerfafval

Toon het filmpje van het jeugdjournaal 'Zwerfafval is hartstikke gevaarlijk voor dieren!' Hoe ontstaat zwerfafval en wat zijn de gevolgen voor dieren?

<https://jeugdjournaal.nl/artikel/2345621-zwerfafval-is-hartstikke-gevaarlijk-voor-dieren.html?ext=html>

Binnen – ZAP'er vertelt Nieuwegein

Nodig een ZAP'er uit in de klas, zodat kinderen kennismaken met wat een ZAP'er doet. Wie zijn de ZAP'ers in jouw buurt? Hoe wordt je ZAP'er?

Waarom ZAP'ers geworden? Motivatie en drijfveren? Wat heb je nodig als zapper? Waar moet je als ZAP'ers opletten? Waarom is het belangrijk wat de ZAP'er doet?

Tip! Naar Buiten – Wanneer ruimte voor is ga alvast samen naar buiten en kijk wat ligt erop het schoolplein, schoolomgeving en in de buurt?

Vooraankondiging stap 3: Uitnodiging samen aan de slag

Stap 3 Maak dieren blij, buurt zwerfafvalvrij!

Help de dieren in jouw eigen buurt

Voor de dieren

Waarom? Wilt je dat dieren in de problemen kunnen komen door afval op straat? Een eegteje kan vast komen te zitten in een plastic beker. Een eend moet een vuilniszakje om zijn haak. Afval in het nest van een Meerkat. Een konijngat met kuipen in zijn vacht. Afval is ongezond voor de dieren. Gelukkig is er een aanpak te bedenken die wij ons afval samen opruimen, dan hebben de dieren er geen last van.

Zo help je de dieren in jouw eigen buurt
Ga naar buiten met een vuilniszak en eventueel handschoenen of een afvalknipper.
Loop een ommetje in jouw buurt en ga op zoek naar afval. Stop alles in de vuilniszak.
Jij bent supergoed bezig!

Dit heb je nodig
-vuilniszak
-evt. Handschoenen
-evt. Afvalknipper

Tip: Meld je aan als Zwerf Afval Pakker bij de gemeente en krijg een afvalknipper

GRÖEN
DOET
NIEUWSEEN
GOED

Doe iets samen IN -VOOR- MET de natuur!

Dierenheld diploma

Goed gedaan!
Help je de dieren nog een volgende keer?

Naam: .....

Samen in actie voor de dieren. Dieren blij, buurt zwerfafvalvrij.
Dankjewel namens Prullie de prullenbak en de dieren!

Stap 3

Maak de dieren blij en buurt zwerfafvalvrij!

Plan van te voren deze buitenactiviteit. Verdeel de kinderen in groepjes van 4-6 kinderen bij voorkeur onder begeleiding van minimaal 1 zapper en andere vrijwilliger (ouder, betrokken buurtbewoner...).

Naar buiten – met doekaart ‘Help de dieren in jouw eigen buurt!’

Vertel aan de hand van de doekaart wat jullie samen gaan doen.

Ga samen aan de slag en ‘ZAP mee!’ met een vuilniszak, handschoenen en afvalknipper.

Stop al het afval wat je tegenkomt in de vuilniszak.

Maak de dieren blij en buurt zwerfafvalvrij!

Diploma!

Tot slot maak de kinderen trots en blij

met een echt dierenheld diploma

(achterzijde doekaart ‘Help de dieren in jouw buurt!').

Doekaart Help de dieren in eigen jouw buurt

Help de dieren in jouw eigen buurt

Voor de dieren

Wet je dat dieren in de problemen kunnen komen door afval op straat? Een eeltje kan vast komen te zitten in een plastic beker. Een eend met een mondkapje om zijn hals. Afval in het nest van een Meekoet. Een konijngemeet kauwgom in zijn vacht. Afval is ongezond voor de dieren. Gelukkig is er iets aan te doen. Als wij ons afval samen opnemen, dan hebben de dieren er geen last van.

Zo help je de dieren in jouw eigen buurt
Ga naar buiten met een vuilniszak en eventueel handschoenen of een afvalknipper. Loop een ommetje in jouw buurt en ga op zoek naar afval. Stop alles in de vuilniszak.

Aj bent supergoed bezig!

Dit heb je nodig

- Vuilniszak
- evt. Handschoenen
- evt. Afvalknipper

Tip: Meld je aan als Zwerf Afval Pakker bij de gemeente en krijg een afvalknipper.

GRÖEN DOET NIEUWGEÏN Goed!

Doe iets samen IN - VOOR - MET de natuur!

natuurkwartier.nl/doekaarten

Dierenheld diploma

Naam: .....

Samen in actie voor de dieren. Dieren blij, buurt zwerfafvalvrij.
Dankjewel namens Prullie de prullenbak en de dieren!

Goed gedaan!
Help je de dieren nog een volgende keer!

Stap 4 Gevolgen van zwerfafval

De Grote Zwerf Afval Quiz Zwerfafval

Wist je dat er in de natuur geen afval bestaat? Neem als voorbeeld een appelboom. De bladeren, bladen en appels vallen van de boom. Maar daar heeft de natuur iets op bedacht. Dan gaan de opruimers aan de gang. Dieren zoals de eekhoorn en slak eten dit op. Versoepelde snoepjes of weer voedselstukjes uit voor de aapelloom. Het is niet zo bij het afval van de mens.

Zo speel je de Grote Zwerf Afval Quiz
Hiernaast zie je Prulle samen met het afval wat veel op straat zwerft. Hoe lang duurt het voordat dit afval in de natuur verdwijnt? Bedenk dit voor elk stuk afval.

Teken een lange lijn op het plek met stopwatch. Of gebruik een lang touw. Verdeel de lijn in weken, maanden, jaren van o jaar tot oneindig lang. Teken of lag het gevonden zwerfafval klaar maar je denkt dat het zal verdwijnen in de natuur. Kijk daarna op de achterkant van de kaart voor het antwoord.

Het is belangrijk om afval op te ruimen in de afvalbak. Want een stuk witte appel, maar helaas geen blikje.

Dit heb je nodig

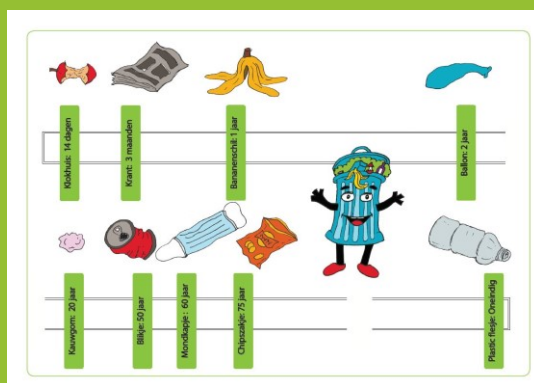
- Lang touw of stopwatch
- Verzameld zwerfafval in je woon buurt

Tip Meld je aan met je ouders aan Zwerf Afval Pakket bij de gemeente en krijg een afvalkistje.

DOE IETS SAMEN IN - VOOR - MET DE NATUUR!

GRÖEN DOET NIEUWGEIN GOED!

Het oukwaet.nl/afvalkaart

Stap 4

Gevolgen van zwerfafval

Wat hebben jullie samen aan zwerfafval verzameld? Wat zijn de gevolgen van zwerfafval? Enig idee hoe lang zwerfafval buiten in de natuur in je eigen buurt blijft liggen?

Buiten of in de klas – met doekart ‘De grote zwerfafvalquiz’

Wanneer mogelijk doe deze doekart buiten op het schoolplein. Alternatief is in de klas bv. door de kinderen een meetlat op papier te laten tekenen of samen op een digibord.

Tip: Eventueel kun je ook na stap 4 het Dierenheld diploma uitreiken.

Doekaart De grote zwerfafvalquiz

De Grote Zwerf Afval Quiz

Zwerfafval

Wist je dat er in de natuur geen afval bestaat? Neem als voorbeeld een appelboom. De bloemetjes, bladeren en appels vallen van de boom. Maar daar heeft de natuur iets op bedacht. Dan gaan de opruimers aan de gang. Dieren zoals de pinguïn en slak eten dit op. Vervolgens poepen zij weer voedingsstoffen uit voor de appelboom. Helaas werkt dat niet zo bij al het afval van de mens.

Zo speel je de Grote Zwerf Afval Quiz

Hiernaast zie je Prullie samen met het afval wat veel op straat zwerft. Hoe lang duurt het voordat dit afval in de natuur verdwijnt? Bedenk dit voor elk stuk afval.

Teken een lange lijn op het plein met stoepkrijt. Of gebruik een lang touw. Verdeel de lijn in weken, maanden, jaren van 0 jaar tot oneindig lang. Teken of leg het gevonden zwerfafval daar waar jij denkt dat het zal verdwijnen in de natuur. Kijk daarna op de achterkant van de kaart voor het antwoord.

Het is belangrijk om afval op te ruimen in de afvalbak. Want een slak lust wel appels, maar helaas geen biljkes.

Doe iets samen IN - VOOR - MET de natuur!

GRÖEN DOET NIEUWEGEN GOED

natuurkwartier.nl/doekaart

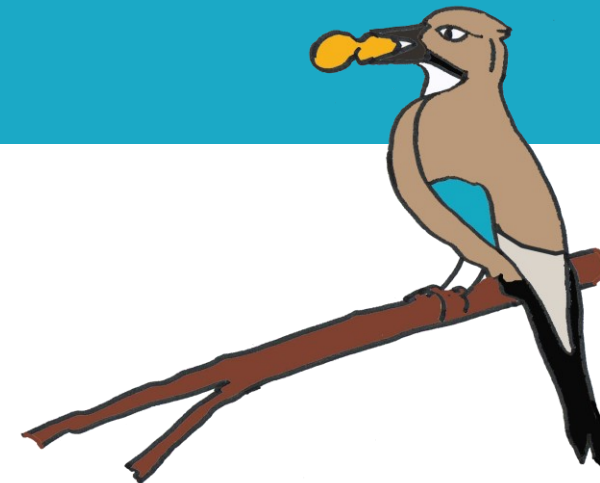
Answers for the quiz items:

- Klokhuis: 14 dagen
- Krant: 3 maanden
- Banenschil: 1 jaar
- Balton: 2 jaar
- Kauwgom: 20 jaar
- Biljke: 50 jaar
- Mondkapje: 60 jaar
- Chipszakje: 75 jaar
- Plastic flesje: Oneindig

ZAP'er en materialen

Nieuwegein

ZAP'er

Wil je in contact komen met een ZAP'er in je eigen buurt stuur dan een berichtje naar: wijkcoördinatoren@nieuwegein.nl

Wil jezelf ZAP'er worden zie: www.nieuwegein.nl/afval

Materialen lenen

als (kinder)handschoenen, (kinder)veiligheidshesjes, (kinder)afvalprikkers, afvalringen en afvalzakken mailtje naar: samendoen@nieuwegein.nl

Deze materialen kun je zelf ophalen en terugbrengen bij de receptie van de gemeentewerf.

Ingezameld zwerfafval

Nieuwegein

Eigen container of wegbrengen

Zijn er een aantal vuilniszakken met zwerfafval ingezameld s.v.p. deze zakken:

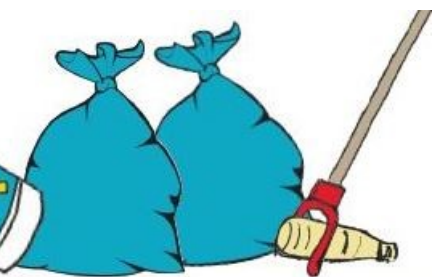
- In eigen (ondergrondse)container doen
- Afgeven bij de receptie van de gemeentewerf bij het terugbrengen van de geleende materialen.

Alleen ophalen bij

Wanneer een grote hoeveelheid zwerfafval en/of spullen die niet in de vuilniszak passen zijn ingezameld s.v.p.:

- Het zwerfafval op een voor de auto goed bereikbare plek plaatsen
- Geef de exacte locatie zo spoedig mogelijk door aan de receptie van de gemeentewerf, telefonisch bereikbaar op 14030.
- Er wordt dan een melding gemaakt om het op te komen halen.

Hartelijk dank voor uw positieve bijdrage!

Wie zijn wij?

Team Natuureducatie

Het doepakket 'Dieren blij, buurt zwerfafvalvrij!' is ontwikkeld door het team Natuureducatie vanuit de programma's 'Groen doet Nieuwegein Goed' en 'Betere Buurten'. Je kunt ons vinden in het Milieu Educatie Centrum in het 'Natuurkwartier' in de gemeente Nieuwegein.

Groen doet Nieuwegein Goed

Inspireert kinderen en hun begeleiders (ouders, opa's en oma's, docenten, betrokken buurtbewoners,...) samen iets in, voor, met de natuur te doen - dichtbij huis, in eigen buurt of stad.

Met de doekaarten op www.natuurkwartier.nl/doekaarten

kunnen zij praktische natuuro opdrachten doen en van alles beleven en ontdekken.

Natuurkwartier

Dit kan ook in het Natuurkwartier, een unieke groene plek in Nieuwegein.

Wil je met je groep het Natuurkwartier bezoeken stuur dan een mailtje naar:

natuurkwartier@nieuwegein.nl of bezoek www.natuurkwartier.nl/groen-doet-goed

Voor meer lesmaterialen over afval kijk op: www.nmegids.nl/buitenwijs

Colofon

Ontwikkeld door

Laura van der Pol – Beleidsadviseur Natuureducatie
Ester van Winden – Medewerker Natuureducatie

Inhoudelijk advies

Annemarij Swart – Projectleider 'Betere Buurten'
Els Reinking – Wijkcoördinator Fokkesteeg
Cinta Roelofs – Projectadviseur afval en woonomgeving
Janne Verweij – adviseur Kunst en Cultuur
John van den Bosch – Projectleider Gemeentewerf

Pilotproject in samenwerking met basisschool 'de Schouw'
vanuit Betere Buurten Schansen

www.natuurkwartier.nl/doekaarten